

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Росица Христова Чамова

Катедра „Хигиена и епидемиология“

Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет - Варна

Относно: Дисертационен труд за присъждане на научна и образователна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.1. „Медицина“, научна специалност „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.)“.

На д-р **Иван Георгиев Енев**, докторант в редовна форма на обучение към Катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет „Обществено здравеопазване“ при МУ-Варна

Тема на дисертационния труд: „Микронутриентна суплементация при пациенти с диабет тип II на лечение с метформин“

Научен ръководител: проф. д-р Дарина Найденова Христова, д.м

Със заповед № Р-109-171/ 28.03.2025 г. на Ректора на Медицински университет – Варна съм избрана за член на Научното жури, а на основание Протокол № 1/ 10.04.2025 г. съм определена да изготвя становище по процедура за придобиване на ОНС „Доктор“ с кандидат д-р Иван Георгиев Енев, докторант в редовна форма на обучение към катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет „Обществено здравеопазване“ при Медицински университет – Варна.

Данни за процедурата

Д-р Иван Георгиев Енев е зачислена като докторант в редовна форма на обучение в докторска програма „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.)“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.1. „Медицина“, с тема на дисертационния труд „Микронутриентна суплементация при пациенти с

диабет тип II на лечение с метформин“ и научен ръководител - проф. д-р Дарина Найденова Христова, д.м., съгласно Заповед № Р-109-51/ 31.01.2020 г. на Зам. ректора на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна проф. д-р Албена Керековска, д.м. Положил е успешно изпит за докторантски минимум.

Д-р Иван Енев е отчислен с право на защита със Заповед № Р-109-171/ 28.03.2025 г. на Ректора на Медицински университет – Варна.

Представени са всички административни документи по процедурата, предвидени в ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Кратки биографични данни

Д-р Енев е роден в гр. Враца. През 1984 г завършва ГПФЕ „Анри Барбюс“, гр. Враца. с профил френски език. През 1992 г. придобива образователно-квалификационна степен „Магистър“ по Медицина във ВМИ - София. През 1998 г. придобива специалност по педиатрия в МУ – София, а през 2005 г – специалност Обща медицина в МУ – София. В периода 1993-1995 г. специализира хомеопатия в Лондон, College of Classical Homeopathy, от 1995 до 1999 г специализира Клинична хомеопатия в МУ – София, CEDH-FRANCE, като през 1999г успешно полага изпит по тази специалност. През 2019 г започва специализация по хранене и диететика към МУ – Варна.

Трудовият стаж на д-р Енев започва през 1992 г като педиатър в Окръжна болница, гр. Враца. Като такъв работи до 2000 г. От 1997 г до 2011 г е преподавател по клинична хомеопатия към CEDH-France, Център за обучение и развитие на хомеопатията, България. От 2011 г до момента е преподавател по клинична хомеопатия, координатор педагогически дейности в Център по клинична хомеопатия. В периода 2000 – 2020 г. работи като ОПЛ и педиатър.

През 2009 г участва в обучение по националната програма за ограничаване на тютюнопушенето и в курс по консултиране по откзване от тютюнопушенето, организиран от Национално сдружение на общопрактикуващите лекари в България. През 2009 г участва в курс „Артериална хипертония“ – академия по фармакотерапия към Национално

сдружение на общопрактикуващите лекари в България.

Д-р Енев е член на БЛС, Национално сдружение на общопрактикуващите лекари в България, Българска педиатрична асоциация, Българска медицинска хомеопатична организация.

Д-р Енев е член на работна група за хомеопатични лекарствени продукти към НМА, към европейската лекарствена агенция (2018-2025г), член на управителния съвет на Национална асоциация практическа диететика и интегративна медицина (2022-2025 г), отговорник за поддръжката на интернет сайта на БМХО (2002-2023 г), главен секретар по научната дейност в БМХО (2002-2024 г), член управителния съвет на сдружението на ОПЛ, гр. Враца (2006-2012 г), председател на БМХО (2001-2002г.), член на управителния съвет на Асоциацията на лекарите-хомеопати в България (1994-1999г).

Д-р Енев владее руски, френски и английски езици.

Обща характеристика на дисертационният труд

Дисертационният труд, разработен от д-р Иван Енев, се състои от 164 страници и е онагледен с 30 таблици, 15 фигури и 9 приложения. Библиографският списък включва 315 литературни източника, от които 4 са на кирилица и 311 - на латиница.

Дисертационният труд е добре балансиран и включва: Литературен обзор (49 страници), Цел, Задачи, материали и методи (7 страници), Резултати и обсъждане (47 страници), Изводи (1 страници), Заключение и Препоръки (2 страници), Ограничения (1 страница).

Актуалност на темата

Захарният диабет е социално значимо заболяване, което в България засяга около 500 000 души. То е водеща причина за смърт поради неговите усложнения, изисква големи разходи, контрол и съвременно лечение на неговото протичане, за превенция и лечение настъпилите късни усложнения. При захарен диабет тип 2 са описани дефицити на множество микронутриенти –на витамин D, витамин К, витамин B12, фолат, магнезий и др., които оказват влияние на метаболитния контрол на заболяването. Световните литературни

данни за честотата на микронутриентни дефицити при пациенти, които провеждат лечение с метформин, са противоречиви, а в България такива системни изследвания липсват. Поради хроничния ход на заболяването и голямата му давност, задълбочаващите се във времето микронутриентни дефицити биха могли да са сериозен фактор както за появата и прогресията на усложнения на ЗД2, така и за влошено качество на живот. Ето защо намирам извършеното от докторанта проучване за своевременно и изключително значимо.

Литературният обзор е целенасочен, обстоен и добре структуриран. Демонстрирани са способности за критична оценка, обобщаване, систематизиране и интерпретиране на научната литература.

Целта на дисертацията е ясно и точно дефинирана. Поставените 7 задачи са добре формулирани и отговарят на поставената цел.

Методологията е комплексна, описана подробно и съответства на поставените задачи. Подбрани са адекватни на целта изследователски методи:

клиничен метод – извършени са клинични прегледи на пациентите с измерване на артериално налягане, ЕКГ, антропометрия, оценка на хранителен статус

лабораторни изследвания – пълна кръвна картина и биохимия

анкетен метод - хранителен дневник и анкета за честотата на консумация на различни видове храни и хранителни продукти

статистически методи – дискриптивен анализ, Independent Samples t-test, Mann-Whitney U test, сдвоен t-тест, коефициента на Кое, Rank-Biserial Correlation, Pearson's r.

Резултатите и тяхното обсъждане са същността на пета и шеста глави от дисертационния труд.

Д-р Енев разделя собствените резултати от проучването в няколко основни насоки на изследване:

1. Обща характеристика на извадката – пол, възраст, проценти на дефицити (данни от първата визита)
2. Микронутриентни дефицити, установени след първия преглед

3. Микронутриентни дефицити след втора визита
4. Връзка между микронутриенти и метаболитен контрол
5. Анализ на модела на хранене при пациенти със ЗД2, при които е изследван микронутриентния статус
6. Връзка между нива на витамин В12 и контрол на диабетна полиневропатия
7. Препоръки за търсене и наблюдение (скрийнинг и мониториране) на микронутриентния статус при пациенти със захарен диабет тип 2.

Представянето на резултатите от проведените проучвания следва поставените задачи.

Направените **изводи** са правилно формулирани. Те отговарят на поставените цел и задачи и следват логично резултатите и статистическия анализ. Въз основа на изведените изводи са формулирани препоръки към НСОПЛБ и НЗОК

Одобрявам **приносите**, които се разделят на:

Научни приноси с оригинален характер:

- За първи път в България е направена оценка на микронутриентния статус на пациенти със захарен диабет тип 2 на лечение с метформин в амбулаторната практика.
- Намерени са съществени разлики в честота на микронутриентните дефицити. Проучването установява двукратно по-висока честота на дефицит на вит. В9 и магнезий и неколкостранно по-висока честота на вит. В12 при пациентите със ЗД2 на монотерапия с метформин от съобщените в литературните източници.
- Установено е, че стандартната схема на суплементиране не е достатъчно ефикасна при голяма част от пациентите и е предложена схема за корекция на тежките дефицити.
- На база на анализите е установено, че при вече възникнал дефицит на вит. В9, В12 и магнезий при пациенти на лечение с метформин

хранителната интервенция, изразяваща се в повишена консумация на определени хранителни групи, не е достатъчно ефективна и се налага адекватна суплементация в подходяща дозировка за оптимизиране на микронутриентните нива.

Приноси с потвърдителен и приложен характер

- Потвърдени са водещите микронутриентни дефицити при пациентите със ЗД2 на монотерапия с метформин: витамин D, витамин B9, витамин B12, магнезий.
- Доказва се висока честота на дефицит на витамин D (58.3%), вит. B12 (68.75%), вит B9 (16.67%) и магнезий (66.67%) сред пациентите със ЗД2 в амбулаторната практика. Този резултат дава основание за активно търсене и проследяване на микронутриентните дефицити при тези пациенти.
- Предложени са насоки за активен скрининг на микронутриентните дефицити сред пациентите със ЗД2 по време на задължителните диспансерни прегледи.
- Формулира се препоръка при пациенти със ЗД2 на лечение с метформин лабораторният маркер MCV, който е асоцииран с нивата на вит. B12 да се използва и като удобен и достъпен маркер за вероятен дефицит на витамин B12.
- Разработен е „Въпросник за информираността на пациента със ЗД2 относно диетичното хранене“. Той е предназначен за използване от ОПЛ и с цел оптимизиране на работа му в амбулаторната практика.
- Изготвен е обучителен материал с въпроси и съвети, насочен към лекарите на първа линия (ОПЛ), за оценка на хранителните навици при пациентите със ЗД2 и нагласата на пациентите за промяна в начина им на хранене.
- Съставен е практически ориентиран „Наръчник за самоконтрол на храненето за пациенти с диабет тип 2“. Той е удобен обучителен материал, ориентиран към пациентите със ЗД2 в практиката на ОПЛ, и цели подобряване на модела на хранене и контрола на кръвната захар.

- Направено е предложение за актуализиране на пакета лабораторни изследвания, заплащани от НЗОК с допълване на три биохимични маркера: вит. D, вит. B12 и вит. B9 поне веднъж годишно за пациентите на монотерапия с метформин.

- Направено е предложение за повишаване на информираността за микронутриентните дефицити сред ОПЛ, скринингът и мониторирането им, насочено към Националното сдружение на ОПЛ в България (НСОПЛБ).

Дисертационният труд е написан на добър език, прецизен по отношение на терминологията. Технически, дисертацията е оформена според изискванията, а библиографията, е изчерпателна.

Посочените в дисертационния труд ограничения на изследването подчертават способността за критично мислене на докторанта.

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд. Подготвен е в обем от 71 стандартни страници и е съставен от девет части, които представят точно структурата и съдържанието, приносите и участията и публикациите по дисертационния труд.

Във връзка с дисертационния труд докторантът е представил 3 публикации в списания „Ендокринология“ и „Наука Ендокринология“.

Посочени са четири участия в научни форуми:

Симпозиум „Морски диетологични дни“, Варна, март 2023 г – две участия (с постер и с доклад)

Симпозиум „Алумни клуб и приятели“, МУ – Варна, 2021 г

Симпозиум „Морски диетологични дни“, Варна, март 2024 г

В заключение дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на РБългария. Трудът е представен в завършен и добре оформен вид.

В дисертационния труд на д-р Иван Енев е представен собствен опит от изследването на значим проблем на съвременното общество. Извършеният обстоен и последователен анализ дава възможности за разработване на

иновативни подходи за подобряване и насърчаване на общесвено здраве. Намирам темата, разработена от докторанта, за изключително актуална и навременна. Съдържанието на дисертационния труд е правомерно и задълбочено разработено, добре онагледено и поднесено с добър професионален език.

Всичко това ми дава основание да оценя **положително** дисертационния труд „Микронутриентна суплементация при пациенти с диабет тип II на лечение с метформин“ и да дам положителния си вот за присъждането на д-р Иван Георгиев Енев на научната и образователна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.1. „Медицина“, по научна специалност „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.)“.

14.05.2025 г.
гр. Варна

Изготвил становището:
/Доц. д-р Росица Христова Чамова/

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679